

Expunere de motive

Lege pentru desființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru abrogarea Legii 556/2004 privind înființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989

IRRD reprezintă o pseudo-instituție publică, fără contribuție reală la cunoașterea istorică, funcționând ca o structură de sinecuri politice, finanțată din bugetul de stat, fără justificare de interes public.

Situația premisă:

Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989 a fost înființat în anul 2004 prin Legea nr. 556/2004, fiind definit ca instituție publică de specialitate, autonomă, de interes național, cu personalitate juridică. Finanțarea sa este asigurată aproape integral de la bugetul de stat, prin transferuri realizate din bugetul Senatului României, deși legea menționează și existența unor venituri proprii, care, în practică, au fost nesemnificative.

Încă de la constituire, IRRD a fost organizat ca o structură politică, nu ca un institut de cercetare. Primii 25 de membri ai Colegiului Național au fost numiți direct de Ion Iliescu, având statut pe viață. Același Ion Iliescu a fost și primul președinte al institutului, funcție pe care a deținut-o până în anul 2021. În conducerea institutului au fost cooptați constant foști demnitari și persoane direct implicate în evenimentele din decembrie 1989, ceea ce a compromis din start orice aparență de imparțialitate științifică.

În decembrie 2019, Guvernul Orban a desființat Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989 prin OUG 91/2019. OUG și Legea de aprobare au fost declarate de către Curtea Constituțională neconstituționale în ansamblul lor, pe motive extrinseci (de formă), nu ar fi fost motivată urgența. Nu au fost menționate motive intrinseci (de fond sau cu privire la conținutul textelor OUG). Prin urmare, reluarea procesului legislativ de desființare trebuie realizată la nivel de lege.

Cadrul normativ relevant include:

- Legea nr. 556/2004 privind înființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.194 din 14 decembrie 2004;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 33/2019 pentru modificarea Legii nr. 556/2004 privind înființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989, care a acordat instituției statutul de instituție publică de specialitate, autonomă;
- Decizia Curții Constituționale din 2021, prin care OUG nr. 33/2019 a fost declarată neconstituțională, cu consecința revenirii la forma anterioară a legii de înființare.

Problema identificată:

Obiectul de activitate declarat al IRRD îl reprezintă analiza și cercetarea evenimentelor din decembrie 1989 și a efectelor acestora. În realitate, activitatea institutului s-a dovedit irelevantă în raport cu sumele cheltuite din fonduri publice. IRRD nu a contribuit la clarificarea adevărului istoric, ci a funcționat ca un for închis, ermetic, orientat spre promovarea unor interpretări menite să se contrapună anchetelor judiciare din Dosarul Revoluției.

Un moment definitoriu îl reprezintă îndepărtarea lui Andrei Ursu, unul dintre puținii cercetători implicați efectiv în analiza dosarelor Revoluției. Decizia a fost semnată de Emilian Cutean, membru al Colegiului Național și secretar general al IRRD, confirmând caracterul profund politizat al instituției. Ulterior, demisiile succesive ale unor membri ai Colegiului Național au condus la scăderea numărului acestora sub pragul legal de funcționare prevăzut la art. 4 alin. (2) din Legea nr. 556/2004. Cu toate acestea, institutul a continuat să funcționeze și să fie finanțat, deși, potrivit legii, activitatea sa ar fi trebuit suspendată.

Din punct de vedere organizatoric, IRRD are aproximativ 36 de angajați. Cheltuielile instituției sunt dominate de salarii, indemnizații și costuri de funcționare, fără a putea fi identificate rezultate concrete corespunzătoare.

Bugetele alocate au fost:

- 2,5 milioane lei în 2022;
- 3 milioane lei în 2023;

- 2,3 milioane lei în 2025.

Încercările anterioare de desființare a IRRD nu au reușit: în decembrie 2019, Guvernul a emis Ordonanța de urgență nr. 33/2019 prin care s-a încercat reorganizarea instituției, iar în 2021 a fost depusă o inițiativă legislativă la Camera Deputaților, care nu a primit soluționare. Prin Decizia Curții Constituționale din 2021, s-a statuat că desființarea unei instituții publice prin ordonanță de urgență este neconstituțională, motiv pentru care prezenta inițiativă se realizează prin lege ordinară.

Soluția propusă:

Soluția propusă constă în desființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989 prin abrogarea Legii nr. 556/2004 privind înființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989, cu modificările și completările ulterioare. Proiectul de lege prevede încetarea activității IRRD la data intrării în vigoare a legii, încetarea contractelor de muncă ale angajaților în termen de 45 de zile, transferul patrimoniului conform hotărârii Guvernului, preluarea obligațiilor de raportare financiară și a arhivei de către Senatul României.

Impactul preconizat:

Inițiativa are un impact bugetar pozitiv, constând în economisirea a aproximativ 2,3 milioane de lei anual, sumă reprezentând bugetul IRRD alocat în prezent aproape integral pentru salarii și cheltuieli curente ale celor 36 de persoane angajate.

Impactul juridic privește abrogarea Legii nr. 556/2004 privind înființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989, cu modificările și completările ulterioare, și clarificarea regimului juridic al patrimoniului și arhivei instituției desființate.

Impactul social vizează eliminarea unei instituții care a generat în mod repetat tensiuni sociale și controverse publice, prin promovarea unor interpretări partizane ale evenimentelor din decembrie 1989.

Cristian Ghinea

Senator USR

Tabel semnături

Lege pentru desființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru abrogarea Legii 556/2004 privind înființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989

Nume și prenume	Semnătură	Grup parlamentar
Stefanescu Georghe		USR
SPATAIU SIMONA		USR
SEBASTIAN CERNIC		USR
GURGIU ADRIAN		USR
BOTEZ MIHAI-CATALIN		USR
Rodeanu Bogdan		USR
Morussi Georg		USR
DRULĂ CĂTĂLIN		USR
LOPNEZ IULIAN		USR
RIGMAN CIPRIAN		USR
VĂRBUA ROMITILU		USR
BOCHILEANU CĂPĂLIN		USR
IONUT MOȘTEANU		USR
STEFAN ION		USR

Tabel semnături

Lege pentru desființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru abrogarea Legii 556/2004 privind înființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989

Nume și prenume	Semnătură	Grup parlamentar
ȘENDROIU VLAD-YOAN		USR
GHEORGHIU ANDREI FLORIN		USR
ALIN ȘTOICĂ		USR
HANGAN POLYANNA		USR
CORINA ATANASIU		USR
Bodea Monica		USR
Bulearcă Felix		USR
PALANIE ȘTEFAN		USR
DOBRA ADELINA		USR
BLAGA IANIEC		USR
CÎBU DEACONU RUXANDA		USR
CRISTINA PRUNA		USR
PLUAR ANDREI		USR
ȘIDOS SORIN		USR

Tabel semnături

Lege pentru desființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru abrogarea Legii 556/2004 privind înființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989

[illegible]

Tabel semnături

Lege pentru desființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru abrogarea Legii 556/2004 privind înființarea Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989

[illegible]